

DiR. UN MODEL LINGÜÍSTIC¹

Pere SUST I SAGAU

Director adjunt del Grup DiR.
President del Comitè Olímpic de Catalunya

Montserrat ANTOLÍ I GINER

Cap de Relacions Externes del Grup DiR.
Documentalista

1. DECISIÓ EMPRESARIAL

Consciència de la pròpia identitat

Qualsevol empresa ha de saber definir amb claredat els seus objectius en funció de la seva situació en el mercat on treballa, els seus orígens i la voluntat dels seus fundadors i propietaris.

Sobre aquesta base, hem fixat la nostra identitat com a empresa, al servei de les persones en l'àmbit de l'activitat física per ajudar-les a millorar la seva salut, en el sentit més ampli, i això dins el context del nostre país, amb una particular defensa de la nostra personalitat catalana com a poble.

Estudi de la tipologia de clients

Treballem a les ciutats de Barcelona i Sant Cugat del Vallès, amb molta presència de clients que viuen o treballen dins l'Àrea Metropolitana de Barcelona o a les comarques veïnes del Vallès, el Maresme i el Baix Llobregat.

1. El Consell de Redacció de la *Revista de Llengua i Dret*, des de la consciència de la importància de prestar atenció als aspectes relacionats amb l'ús del català a les activitats vinculades a iniciatives privades de caràcter econòmic, ha considerat interessant de demanar a l'empresa DiR, que entenem que és prou representativa per l'esforç dut a terme perquè el català sigui una eina normal dins el seu funcionament, que ens presentés el seu model lingüístic, la seva experiència en aquest àmbit.

En conjunt, en aquests moments, tenim 80.000 persones abonades, algunes d'elles molt sensibilitzades i actives a favor de la nostra realitat catalana i d'altres que procedeixen d'altres cultures, que bàsicament ens respecten.

Lògicament, dins aquest conjunt de clients amb una gran diversificació social, cultural i econòmica també trobem una minoria que lluita per imposar el bilingüisme, els quals són, en definitiva, defensors de la llengua castellana, sense, moltes vegades, cap interès real per la nostra. Convé indicar que, entre aquest darrer grup, també hi ha algunes persones estrangeres, principalment d'arrel anglosaxona.

Anàlisi dels riscos

Quan planteges una decisió a nivell empresarial s'han de mesurar molt acuradament els riscos i els avantatges que pot suposar avançar en una determinada línia i, alhora, veure'n els resultats.

Implantar unes vies de treball i comunicació en català ara pot semblar fàcil i lògic, però en el seu moment pensàvem que xocaria amb una clara resistència, tant per les persones que, encara avui, mantenen la postura de l'invasor (el dret de conquesta al qual es referia l'escriptor Torrente Balleser arran del robatori dels papers de Salamanca) com per part d'aquelles de bona fe que sempre han viscut la immersió lingüística del castellà i han arribat a considerar-la com una normalitat de comunicació pública, malgrat que són catalans de naixement i parla.

Nosaltres tenim ara 26 anys d'existència i, per tant, la nostra fundació és de l'any 1979, època de plena transició d'un règim de caire militar, fruit del cop d'estat de l'any 1936 i, en conseqüència, allunyat de qualsevol sentit democràtic i molt actiu contra la nostra llengua i la nostra cultura.

Aquests precedents i la resistència al canvi, malgrat un clar ambient favorable en el món polític i social del país, no podien amagar, en aquells primers anys de la nostra existència, les actuacions de grups ultradretans que, fins i tot amb accions violentes, lluitaven per evitar qualsevol canvi polític i per als quals el fet d'anar contra el català i el seu reconeixement com a idioma oficial era un punt bàsic de les seves actuacions.

S'entendrà que qualsevol empresari que comença, davant aquestes possibles accions, que fins i tot poden fer trontollar el negoci, adopti una postura de prudència i, per tant, ajorni qualsevol decisió en espera de veure una situació de normalitat, que, evidentment, durant la transició política abans esmentada no es donava. Així, podem veure que la nostra prime-

ra revista de comunicació adreçada als socis, publicada el primer de juny de 1980, era totalment en castellà.

El català, idioma de treball i comunicació

Després d'analitzar els riscos abans esmentats i, una vegada superat el cop d'estat del 23 de febrer de 1981, i la seva traducció amb la LOAPA, la decisió va ser fixar que el nostre idioma de treball seria el català i que les primeres comunicacions als nostres clients es farien en català i castellà, amb la idea d'anar introduint la nostra llengua, per finalment fer-ho tot en català. Així, el dia primer de juny de 1985, la revista de la nostra entitat, que es va continuar publicant amb periodicitat irregular i no pocs canvis, passa a ser bilingüe.

Definitivament, el dia 1 d'agost de l'any 1987, la revista, sota la direcció del Sr. Pere Barthe, ja es publica totalment en català i s'implanta definitivament el nostre idioma en tot l'àmbit de l'empresa.

Plantejament d'actuacions

En tot cas, com a gestors empresarials, es va anar veient l'evolució de la nostra actuació en aquest àmbit com un tot integrat amb el desenvolupament de l'entitat des de tots els àmbits, especialment si tenim en compte que estàvem creixent i canviant a un model d'activitat física relacionada amb el *fitness* i una clara influència nord-americana i, per tant, amb moltes paraules d'origen anglès.

En tot cas, la presència del català entre els nostres clients, tant en l'àmbit públic com en el privat, s'anava normalitzant i, fins i tot, en conjunt, era una eina més d'avantguarda i de novetat pròpia d'aquells temps. Sobre aquesta base, es van anar iniciant una sèrie de actuacions.

2. ACCIONS REALITZADES

Contractació d'una persona especialitzada

Abans de prendre la decisió d'introduir el català com a idioma de treball, va sorgir la dificultat derivada de la manca de formació del personal en el coneixement d'un català correcte, tant des del punt de vista de les paraules emprades més adients com de la sintaxi.

Calia tenir en compte que els professionals d'aquells anys havíem tingut una educació castellana, gairebé totalment, i que la utilització del nostre idioma era una herència de pares a fills, amb molts castellanismes, introduïts dins la parla col·loquial dels ciutadans i, en molts pocs casos basada en una ortodòxia gramatical correcta, d'acord amb les normes d'aplicació.

Davant d'aquesta situació, era absolutament necessari contractar una persona titulada en filologia catalana, ben coneixedora de l'idioma, amb la finalitat tant de revisar tots els textos que sortissin al carrer (cartes, revistes, rètols, etc.) com en el vessant de formació del personal.

Això va permetre millorar la qualitat de la revista, aleshores dirigida per la Sra. Isabel Tristan, i el gener de 1992, amb 11.000 exemplars publicats, vam entrar a formar part de l'Associació de Publicacions Periòdiques en Català. Era l'any dels Jocs Olímpics de Barcelona i nosaltres començàvem una modesta expansió, fruit d'un ambient favorable a l'esport, que al llarg dels anys tindria una positiva continuïtat.

A més, es va introduir el català en tots els processos informàtics i els corresponents traductors en els ordinadors de tots els llocs de treball.

Traducció de tota la terminologia

Quedava un tema pendent arran de la introducció de la terminologia anglesa, pròpia de l'activitat del fitness abans comentada, i calia fer-ne la traducció correcta al català, així com de la marca del grup empresarial.

En aquest sentit, l'any 1995 ens vam posar en contacte amb el Centre de Terminologia Termcat per aconseguir-ho, amb el compromís de fer una divulgació dels termes aprovats. Les sessions de treball del Consell Supervisor del Consorci van tenir lloc els dies 25 d'abril, 9 de maig, 6 i 20 de juny, 4 de juliol i 19 de setembre d'aquest mateix any.

També el nom de la marca de l'entitat, que era DyR, es normalitza en català com a DiR, entenent que la *D* és la inicial de la paraula *deport* ('esport que no és competició'), la *i* llatina, i la *R* la primera lletra de la paraula *recreació* (entesa com a 'lleure').

Reconeixement oficial de noves paraules

El 19 de febrer de 1996, ens comunicaren oficialment les noves paraules, entre les quals destaquem:

- *Fitness*. S'aprova aquest manlleu anglès com a sinònim complementari de *condicionament físic*, perquè és una forma d'ús molt arrelat entre els especialistes de l'àrea, tant oralment com en documentació escrita (manuals, catàlegs, retolació, etc.). L'ús de l'adjectiu físic, abans indicat, és semànticament adequat, perquè tot i que la condició que es vol assolir no és únicament física, sinó també psíquica, s'hi arriba a través de la preparació bàsicament física.
- *Musculació*. Mètode d'entrenament esportiu que té com a objectiu desenvolupar la força, la resistència i el volum muscular.
- *Halter*. És un aparell de musculació consistent en un nombre variable de discos en funció del pes que es vol aconseguir, units per una barra. És recomanable d'emprar el terme *halter* per a designar l'aparell de musculació i el terme *barra* per designar l'eix que uneix els discos.
- *Manuella*. Es defineix com a halter de barra curta i de poc pes que pot ser manejat amb una sola mà. És una alternativa catalana al terme d'origen manllevat *mancuerna*; és un nom paral·lel a l'equivalència italiana i la seva similitud formal amb el manlleu castellà en pot afavorir la implantació entre els especialistes de l'àrea.
- *Rull*. És un exercici de musculació que s'executa amb l'halter, les manuelles o la premsa (*leg press*), en posició dempeus, d'assegut, prona o supina, que consisteix a fer únicament amb els braços o amb les cames un moviment de flexió. Aquest nom és una alternativa catalana al manlleu anglès *curl* i és semànticament motivada.
- *Pullòver*. És una màquina de musculació consistent en una estructura metàl·lica amb un banc vertical d'alçada regulable amb un sistema de politges, a un costat del banc, que permet la transmissió de moviment a un conjunt de pesos, unit mitjançant un cable a una *barra* situada per sobre del banc, amb dos suports, generalment quadrats i folrats de pell sintètica, paral·lels entre si i situats als costats i per sota de la barra. També aquesta paraula es coneix com un exercici de musculació executat amb l'halter o les manuelles, a la politja alta (*high pulley*) o al pullòver, en posició supina, d'assegut o dempeus, iniciat amb els braços gairebé estesos per sobre del cap, que consisteix a moure els braços cap a les cames.
- *Esquat*. És un exercici de musculació executat amb l'halter sobre les espatlles, per davant o per darrere del coll, o amb les manuelles, en

posició dempeus en contacte total amb el terra, que consisteix a flexionar i estendre les cames, amb la columna vertebral recta. Es té en compte que el manlleu anglès *squat* és la forma utilitzada habitualment pels especialistes de l'àrea, no presenta problemes d'adaptació gràfica i a l'àrea d'esports hi ha altres casos d'adaptacions similars (*esprint, esquaix, espàrring, etc.*).

- *Twist*. És una màquina de musculació, també coneguda com a *màquina de girs*, (*rotary torso* o *torso twist* en anglès), consistent en una estructura metàl·lica que conté un seient constituït per dos suports a la part anterior, units per un mateix extrem i que formen un angle determinat, dos suports situats per sobre del seient, amb dos agafadors als extrems, i un sistema de politges que permet la transmissió de moviment a un conjunt de pesos unit, mitjançant un cable, als suports superiors.

Així podríem anar definint les 63 paraules normalitzades al català en els termes que, a tall d'exemple, hem indicat, d'acord amb les definicions textuais i alguns dels criteris aplicats pel mateix Termcat.

Difusió i comunicació en català

En aquella època estava en marxa la redacció de les modificacions dels Estatuts del Consorci del Centre de Terminologia Termcat on, després del Decret 217/1997 de 30 de juliol, s'aprovava l'obligació de difondre periòdicament els termes aprovats pel Consell Supervisor d'aquesta entitat, que tenen caràcter subsidiari respecte de la normativa establerta per la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis catalans.

Posteriorment, aquesta normativa es reforça amb el Decret 36/1998, de 4 de febrer, de mesures per a l'aplicació de la Llei 1/1998, de 7 de gener, de política lingüística, en què s'encarrega a la Direcció General de Política Lingüística garantir l'aplicació de la normativa de l'Institut d'Estudis Catalans i l'ús de la terminologia que elabora el Termcat en tots els departaments de la Generalitat, que nosaltres també hem incorporat.

Evidentment, després de l'elaboració d'un treball com l'esmentat i amb el nostre compromís, juntament amb el suport publicitari de la Generalitat i de l'Ajuntament de Barcelona en la seva difusió, nosaltres, com a DiR, assolim el repte de fer-ho conèixer també a tot el nostre sector esportiu i del fitness, mitjançant una sèrie d'instruments que explicarem en el punt següent.

Crec que és de justícia assenyalar que, malgrat el nostre esforç amb els mitjans emprats i el que també va fer el Centre de Terminologia Termcat, la implantació de les noves paraules no ha estat prou reeixida.

Convé indicar que, en el món esportiu, sempre ha tingut una influència molt forta la terminologia en anglès, llengua dominant en molts sectors innovadors, com així també ha estat en el món de l'aeronàutica i de la informàtica. Aquí tampoc podem oblidar les primeres influències del francès, en moltes federacions internacionals, fruit de la fundació dels Jocs Olímpics per part del baró Pierre de Coubertin a la Sorbona de París, la qual cosa va possibilitar la introducció d'una sèrie de mots d'aquell idioma, que encara avui viuen entre nosaltres.

Per tant, a tots aquests costums i resistències històriques, s'hi van afegir altres motivacions que podríem concretar en les dues següents.

La primera neix de la gran divisió del sector i la forta competència entre els petits empresaris que s'estan implantant i els clubs tradicionals, on la informació patrocinada per una empresa del sector no prou coneguda, com era aleshores el DiR, ni és feta pública ni és gaire considerada.

El segon punt rau en el fet que l'esport tradicional, fruit històric d'una classe dirigent benestant i amb criteris d'aficionats, no accepta i rebutja la presència d'empreses amb un lògic i legítim afany de lucre en aquest sector de l'activitat física i l'esport, el qual consideren de la seva exclusivitat i, per tant, no donen suport a cap iniciativa d'aquesta procedència, malgrat que, en federacions prou conegudes, ja estiguin treballant positivament en la normalització en català de totes les seves activitats.

Dins el DiR, la normalització és un fet general, però aquí hem d'assenyalar l'esforç de formació que implica la mancança d'un nombre suficient de tècnics i monitors qualificats del país en aquest sector, amb la qual cosa s'han de cobrir els llocs de treball amb professionals competents de cultura castellana i de l'Amèrica Llatina, i això sempre comporta un entrebanc en el nostre objectiu d'aconseguir la plena normalització abans indicada, com ens demostra la sensibilització positiva d'alguns clients i la dels nostres caps envers aquesta qüestió.

Documents, rètols, normes, aparells, revista, instruccions, publicitat, informàtica, etc.

L'elaboració dels documents en català s'hi ha anat introduint a poc a poc. Normalment, nosaltres redactem els textos en el nostre idioma i, així, els documents d'alta d'abonament, canvis de modalitat, factures, rebuts i

altres documents d'atenció als clients són només en català, així com les memòries de totes les societats del Grup, i és l'idioma de treball ordinari de les Juntes d'Accionistes i Obligacionistes. En els casos, però, d'escriptures notariales o de contractes amb empreses multinacionals o espanyoles que tenen la seu central fora de Catalunya, aquests documents encara són en llengua castellana, llevat d'alguns casos molt excepcionals, per acord de les dues parts.

Tota la retolació dels centres és en català i ara hi hem introduït paraules del directori, simultàniament, també en castellà i anglès, en aquest darrer cas, per la nostra pertinença i acord amb la IHRSA (International Health, Racquet and Sportsclub Association), entitat que integra i representa les empreses mundials més importants del nostre sector amb seu a la ciutat de Boston, als Estats Units d'Amèrica. Cal destacar que el DiR va ser el primer membre de l'Estat que es va adherir a l'IHRSA i va ser-hi reconegut des del 1989.

Quant a la normativa i a les instruccions internes, són només en català i s'exposen a bastament en els nostres clubs, amb especial atenció en els llocs més propers a les àrees afectades per aquesta normativa. Els aparells, que majoritàriament han estat fabricats als Estats Units, porten les instruccions de funcionament visibles en anglès i, en un percentatge molt elevat, també les hem traduïdes al català. Cal assenyalar que la compra d'aparells nous en el mercat amb noms anglesos ens obliga a preparar una nova remesa al Termcat per normalitzar-ne el nom al català, tasca que comencem a partir d'ara, amb un nou treball conjunt de recerca i traducció.

La revista, com hem indicat, des del dia 1 d'agost de 1987 es publica íntegrament en català. Té un tiratge actual de 85.000 exemplars, que arriben als 80.000 clients, a les primeres autoritats i al públic en general a través de la venda als quioscos. Darrerament, s'ha rehabilitat la nostra adscripció a l'Associació de Publicacions Periòdiques en Català per haver ampliat la difusió més enllà dels nostres socis i així complir amb la normativa que exigeix aquesta entitat.

La publicitat també es fa totalment en català, tant la que surt al carrer amb diverses formes (diaris, fullets, etc.) com la que hi ha als nostres clubs. Igualment, el 95% de les empreses que s'anuncien a la nostra revista ho fan en el nostre idioma, malgrat més d'una reticència.

La informàtica que afecta el moviment de clients és totalment en català i també tot el que afecta la gestió interna del Grup. A més, el web és en català, però es pot canviar a l'opció dels idiomes castellà i anglès, d'acord amb la voluntat de la persona que hi accedeix.

Tot aquest treball en català va merèixer l'any 1999 el premi Carme Serrellonga a la qualitat lingüística per als nostres clubs DiR, que la Facultat

de Filologia Catalana de la Universitat de Barcelona concedeix anualment a organitzacions i entitats que vetllin per la correcció i l'ús normal del català, guardó que vam rebre de mans del periodista Enric Calpena.

Seguint amb aquesta línia de treball, cal remarcar que el llibre *DiR 25 anys - Barcelona en forma*, dirigit pel periodista i escriptor Màrius Carol ha estat editat íntegrament en català i que la fotografia del nostre director general, davant d'una pintura amb la senyera de l'Antoni Tàpies, no és gratuïta, sinó una reiteració d'intencions, ferma i conscient.

CONSEQÜÈNCIES POSITIVES

Suport a la nostra cultura

Tots sabem que la cultura catalana està en una etapa difícil, perquè la influència dels mitjans de comunicació, ràdios i televisions d'abast estatal, Internet, cinema, etc., afavoreix i potencia el castellà juntament amb l'actitud belligerant d'alguns membres dels darrers governs centrals (és el cas del nou Tractat europeu, del desequilibri de la balança fiscal i econòmica o el de l'hoquei patins a Fresno) i la de governs autonòmics, amb el cas conegut d'alguns dels seus presidents, el cas del valencià i el que també es deriva dels papers de Salamanca.

En aquest darrer cas, hem de recordar que només estem reclamant el 5% de tot l'arxiu, fruit de l'espoli fet al nostre país i ja es veu les reaccions visceralment de la caverna i els polítics de sempre contra Catalunya, que abonen els lladres i demostren la seva absoluta falta d'ètica i objectivitat.

Tampoc hem d'oblidar, dins d'aquests poders fàctics i reals contraris al nostre idioma, la gran majoria de multinacionals espanyoles, la gran majoria de magistrats, procuradors, notaris i advocats del món judicial, els funcionaris, molts d'ells procedents encara del règim franquista.

En aquesta línia del paràgraf anterior, malauradament, també hem d'incloure la gran quantitat d'immigrants procedents dels països de parla castellana, desconixedors de la nostra realitat nacional i, finalment, persones catalanes significatives que per por, per interessos econòmics, perquè Espanya és un dels seus mercats més importants, per quedar bé amb Madrid o per mandra i manca d'acció ajuden a promoure-ho.

Davant d'aquestes actuacions indiscutibles i conegudes, hem de ser molt conscients que només amb convicció, tossuderia, constància i les nostres forces podrem lluitar contra tot això i no confiar en els suports externs, perquè quan arribem a les situacions de conflicte amb l'Espanya imperial

de sempre, difícilment ens ajudaran, com a bastament ens demostra la història d'ara, dels darrers segles i el futur Tractat de la Unió.

Per aquest motiu, totes les entitats i persones motivades al nostre país, des de les més modestes fins a les més grans, hem de treballar per donar suport a la nostra cultura sense esperar que terceres entitats o persones ens ajudin, perquè la magnitud de l'esforç és molt gran i hem de ser conscients que només es podran assolir els nostres objectius amb el treball progressiu del dia a dia i la lluita democràtica i pacífica sense defallir, a fi d'introduir-ho en la mentalitat de tots, propis i forans, com una qüestió natural i de plena normalitat.

Transmetre un missatge d'avantguarda

Segurament, quan exposàvem el punt anterior, podria donar la impressió que sentíem un cert pessimisme, fruit d'uns mals resultats, pel fet d'emprar només la llengua catalana com a mitjà de comunicació i publicitat entre els nostres clients.

Lluny d'això, estem veient que moltes de les nostres actuacions són immediatament copiades per la nostra competència, tant l'autòctona com l'estrangera, la qual cosa demostra, millor que altres explicacions i argumentacions, que estem a l'avantguarda, tant per l'idioma com pels serveis que donem, i que la utilització del català no és cap inconvenient ni dificultat per vendre, com hem sentit i ens han dit executius d'altres sectors, com és el cas prou conegut dels distribuïdors de cinema.

Les magnífiques audiències de TV3 i Catalunya Ràdio també serveixen per confirmar que, al nostre país, els ciutadans demanen qualitat i no comporta pràcticament cap inconvenient fer-ho en català.

Les dades són tossudes i posen de manifest que les persones comercials que ens diuen que el català no ven ho fan bàsicament per motivacions polítiques a favor del castellà i no deixa de ser un signe tronat i d'engany el fet de traduir cançons de pel·lícules que els seus autors i promotors van exigir que els intèrprets originals fossin cantants i no actors doblats.

Acceptació dels nostres clients

En la línia indicada anteriorment, hem de veure la manera com els nostres clients han rebut aquesta decisió, manifestada en moltes actuacions, i saber també quin rebuig s'ha produït i si això ha significat una disminució de persones afiliades als nostres clubs.

Les dades també aquí són contundents. Som el primer grup de clubs de fitness de Catalunya i d'Espanya en nombre de persones abonades i aquesta xifra també supera la de qualsevol club esportiu tradicional en què els associats fan activitat física i, a més, cal destacar que, a nivells percentuals, la participació de les dones és superior a les dels homes, també en el nombre de càrrecs directius del Grup DiR.

Lògicament, en aquesta valoració del nombre de practicants no hem inclòs ni els clubs que fan espectacle esportiu, com són els de futbol, perquè tenen espectadors i no practicants, ni tampoc hi hem inclòs els clubs d'automobilisme, de tipus RACC, perquè la majoria dels seus socis cerquen més un component d'assegurança que de pràctica esportiva, encara que, en aquests casos, evidentment algunes d'aquestes entitats tenen un bon nombre d'esportistes en competició del més alt nivell i una gran capacitat d'organització d'esdeveniments esportius perfectament demostrada.

També cal indicar que l'acceptació de la nostra política ens permet ser un grup empresarial amb uns accionistes totalment del país, la qual cosa, 26 anys després, és una demostració més de la seva confiança envers els propietaris fundadors del projecte.

Normalitat de relació

Aquí hem de dir que hem entrat en la normalitat, que és, en definitiva, la millor conseqüència d'haver estat tossuts i constants amb la decisió presa en el seu moment, sense pors ni excuses ni cants de sirena contraris que tant perjudiquen la nostra cultura.

Les petites crítiques rebudes en els primers moments per part de persones pròpies i alienes han donat pas a una sèrie de propostes i suggeriments amb l'objectiu d'anar millorant i avançant amb la nostra llengua. La sensibilització d'aquestes persones ens demostra que, malgrat tot, encara no estem, com tots sabem, dins la plena normalitat desitjada.

Voluntat de continuar

Els resultats positius són evidents i clars, i més enllà del patriotisme que ens inspira i motiva, és evident que hem de continuar treballant per millorar moltes coses que encara no ens funcionen prou bé i estar amatents a possibles recessions derivades de la constant influència d'idiomes tan potents a nivell mundial, com són el castellà i el mateix anglès, que rebem a

través de molts mitjans i que a poc a poc ens van venent com a llengües molt més útils que la nostra, a nivell professional i de relació amb persones d'altres països, tenint en compte els canvis que representa i representarà la globalització existent i creixent i la progressiva i gairebé segura pèrdua de les cultures més petites.